

Sims, R. (2009). Food, place and authenticity: Local food and the sustainable tourism experience. *Journal of Sustainable Tourism*, 17(3), 321–336.

UNWTO. (2021). *Guidelines for the Development of Gastronomic Tourism*. World Tourism Organization.

World Food Travel Association. (2023). *State of the Food Travel Industry Report*. WFTA.

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TA'LIM JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI

Sayfiddinova Iqboloy

Namangan davlat pedagogika insituti

Ijtimoiy fanlar fakulteti XTA-DU_25 talabasi

Email: iqboloysayfiddinova@gmail.com telefon+998930595923

Ilmiy rahbar: Ahmedova Dildora Abdurahim qizi

Annotatsiya. Ushbu maqola ingliz tilini o‘qitishda raqamli texnologiyalarning nazariy-metodologik asoslarini oddiy va tushunarli tarzda ko‘rib chiqadi. Raqamli pedagogika, sun‘iy intellekt (AI) vositalari, raqamli baholash tizimlari va gibrid ta‘lim modellari mavzulari o‘rganiladi. Shaxsiy o‘qituvchilik tajribamdan kelib chiqib, har bir bo‘limda amaliy misollar va shaxsiy fikrlar berilgan. Maqola O‘zbekiston ta‘lim tizimida raqamli transformatsiyani qo‘llab-quvvatlash maqsadida yozildi.

Kalit so‘zlar: raqamli pedagogika, sun‘iy intellekt, raqamli baholash, gibrid ta‘lim, ingliz tili o‘qitish.

Bugungi kunda ta‘lim raqamli texnologiyalarsiz tasavvur qilib bo‘lmaydi. Ingliz tilini o‘qitishda ham smartfonlar, internet va AI vositalari darslarni qiziqarli va samarali qilmoqda. Men o‘quvchi sifatida ko‘p yillar oddiy doska va kitob bilan ishlaganman. Raqamli vositalar paydo bo‘lgach, o‘quvchilarning ishtiroki va natijalari sezilarli yaxshilandi. Ushbu maqolada to‘rtta asosiy mavzuni oddiy til bilan tahlil qilamiz: raqamli pedagogikaning nazariy asoslari, AI vositalarining metodologik ahamiyati, raqamli baholashning roli va gibrid modeldagi samarali strategiyalar. Bu yo‘nalishlar O‘zbekiston maktab va universitetlarida ham dolzarbdir.

1. Ingliz tilini o‘qitishda raqamli pedagogikaning nazariy asoslari. Raqamli pedagogika – ta‘limda raqamli vositalarni o‘ylangan holda ishlatishdir. U konstruktivizm nazariyasiga asoslanadi: o‘quvchilar o‘zlari tajriba orqali bilim quradi (Dewey va Vygotsky g‘oyalari). Raqamli

muhitda bu flipped classroom (uyda video ko‘rib, sinfda amaliyot) yoki blended learning orqali amalga oshiriladi.

Mening tajriba va kuzatuvlarimda ingliz tili darslarida Kahoot, Quizlet yoki virtual suhbatlar orqali o‘quvchilar faol ishtirok etadi. Natijada ularning motivatsiyasi oshadi va til ko‘nikmalari (tinglash, gapirish, o‘qish, yozish) tez rivojlanadi. Ammo texnologiya o‘zi yetarli emas – uni pedagogika va kontent bilan birlashtirish (TPACK modeli) muhim. O‘zbekistonda internet va qurilmalar muammosi bor, shuning uchun bu yo‘nalishni asta-sekin joriy qilish kerak. Menimcha, raqamli pedagogika o‘quvchilarni zerikishdan qutqaradi va ularni mustaqil o‘rganuvchiga aylantiradi.

2. Sun‘iy intellekt asosidagi ta‘lim vositalarining ingliz tili darslaridagi metodologik ahamiyati.

Sun‘iy intellekt (AI) ingliz tilini shaxsiy va qulay o‘qitishga yordam beradi. Chatbotlar, Grammarly, Duolingo yoki AI-tutors o‘quvchining zaif tomonlarini aniqlab, mos mashqlar taklif qiladi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, AI vositalari yozuv aniqligini, gapirish ravonligini va motivatsiyani sezilarli oshiradi (umumiy ta‘sir katta).

Shaxsiy fikrim: AI haqiqatan ham “shaxsiy o‘qituvchi”ga o‘xshaydi. O‘quvchi xato qilsa, darhol tuzatish oladi va tashvishi kamayadi. Men bir guruh talabalar bilan Grammarly va chatbottardan foydalanganimda ularning yozuvlari tez yaxshilandi va darslarda ko‘proq gapirishga jur‘at qilishdi. Lekin AI o‘qituvchini butunlay almashtirmaydi – u faqat yordamchi. O‘zbekiston uchun AI ni joriy etishda o‘qituvchilarni o‘qitish va ma‘lumotlar xavfsizligini ta‘minlash kerak. Menimcha, AI ta‘limni yanada adolatli qiladi, chunki har bir o‘quvchi o‘z darajasiga mos yondashuv oladi.

3. Raqamli baholash tizimlarining ingliz tili kompetensiyalarini aniqlashdagi o‘rni. Raqamli baholash – an‘anaviy testlardan farqli o‘laroq, real vaqt rejimida fikr-mulohaza beradigan vositalar (Quizizz, Duolingo English Test, AI-platformalar). Ular grammatika, lug‘at, gapirish va yozishni avtomatik baholaydi.

Mening tajribamda raqamli baholash juda qulay: o‘quvchilar xatolarini darhol ko‘rib tuzatadi, bu ularni motivatsiya qiladi. Sinfda Kahoot orqali baholaganimda hamma faol bo‘ladi va natijalar aniqroq chiqadi. Afzalligi – katta guruhda ham individual yondashuv mumkin. Lekin internet uzilsa yoki qurilma ishlamasa, muammo yuzaga keladi.

Shuning uchun, menimcha, raqamli baholashni an‘anaviy usullar bilan birlashtirish yaxshiroq. O‘zbekiston ta‘limida bu tizimlarni kengaytirish o‘quvchilarning haqiqiy ingliz tilidagi darajasini aniqroq ko‘rsatadi.

4. Gibrid ta‘lim modelida ingliz tilini o‘qitishning samarali strategiyalari. Gibrid ta‘lim – yuzma-yuz va onlayn darslarni

birlashtirish. Pandemiya keyin bu model mashhur bo‘ldi, chunki moslashuvchanlik beradi. Samarali strategiyalar: flipped classroom, station rotation, Kahoot yoki Mentimeter orqali interaktiv savollar va Google Docs bilan guruhli ish.

Fikrimcha, gibrid modelda bir qism o‘quvchilar sinfda, bir qism onlayn bo‘lsa ham, whiteboard.fi yoki Nearpod vositalari yordamida hamma bir xil ishtirok etadi. Yuzma-yuz darslarda ko‘proq gapirish va o‘yinlar, onlaynda mustaqil topshiriqlar beraman. Natijada o‘quvchilarning avtonomiyasi oshadi. Ammo asosiy muammo – internet va qurilmalar yetishmasligi. Menimcha, O‘zbekistonda gibrid modelni muvaffaqiyatli qilish uchun o‘qituvchilarni tayyorlash va infratuzilmani yaxshilash kerak. Bu model har bir o‘quvchiga teng imkoniyat beradi.

Xulosa qilib aytganda raqamli texnologiyalar ingliz tilini o‘qitishni yanada qiziqarli va samarali qilmoqda. Nazariy asoslar konstruktivizmga tayanadi, AI shaxsiy yordam beradi, raqamli baholash tez fikr-mulohaza ta‘minlaydi, gibrid model esa moslashuvchanlik yaratadi. Lekin eng muhimi – texnologiya pedagogikadan ustun bo‘lmasligi. Men o‘qituvchi sifatida shuni tushundimki, raqamli vositalar o‘quvchilarni faollashtirsa-da, insoniy munosabat va o‘qituvchi rahbarligi hali ham asosiy o‘rinni egallaydi. O‘zbekiston ta‘lim tizimida bu yo‘nalishlarni rivojlantirish yoshlarni global dunyoga tayyorlaydi. Kelajakda AI va raqamli vositalarni chuqurroq integratsiya qilish orqali ta‘lim yanada yaxshi bo‘ladi deb umid qilaman.

Adabiyotlar

1. Mishra, S.K. & Mishra, P. (2020). Role of Digital Pedagogy in Teaching English Language.
2. Ekizer, F.N. (2025). Exploring the impact of artificial intelligence on English language learning.
3. Grab, M.Ö. (2025). Assessing language proficiency in the digital age.
4. Jaramillo Jara va boshqalar (2025). English Language Teaching Strategies in Hybrid Environments.

RAQAMLI KOMMUNIKATSIYADA LISONIY TEJAMKORLIK: GLOBALLASHUV DAVRIDA NUTQ MADANIYATI MUAMMOSI

Mohirjon Yodgorov Islomjon o‘g‘li

Ijtimoiy va siyosiy fanlar instituti

“Pedagogika va tillar” kafedrasi o‘qituvchisi

+998935564546 Mohirjon7755@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur tezisda globallashuv sharoitida raqamli texnologiyalarning o‘zbek tili taraqqiyotiga ko‘rsatayotgan ta‘siri